

MŁODYCH ZWROT na kulturę

Raport

z diagnozy lokalnej
przeprowadzonej w gminie Wisznia Mała
w ramach programu
Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne 2021

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu w ramach programu Narodowego Centrum Kultury „Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne 2021”

OKSiR
Wisznia Mała

Wisznia Mała
Moje miejsce

I. Wstęp

Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Wiszni Małej po raz drugi w swojej historii otrzymał dofinansowanie w ramach programu Dom Kultury + Inicjatywy Lokalne.

Pierwszy tego typu projekt został zrealizowany w 2015 roku pod hasłem “Kultura na zakręcie”, a przeprowadzona wówczas diagnoza lokalna miała charakter przekrojowy i była cennym źródłem informacji na temat kształtowania oferty kulturalnej w instytucji rozwijającej się dynamicznie, zarówno pod względem infrastrukturalnym jak i programowym.

Co warto podkreślić, “Kultura na zakręcie” jest kontynuowana od tamtej pory jako coroczny nabór pomysłów na własne działania kulturalne mieszkańców i cieszy się dużą popularnością.

Jaki wobec tego był powód ponownego przystąpienia do programu? Chęć dalszego rozwoju, aktualizacja wiedzy i przede wszystkim - zaproszenie do współtworzenia kultury nowych osób z grup najmniej aktywnych w tym zakresie - odpowiedzieli nam bez wahania pracownicy OKSiR.

Stąd też tytuł działania - “Młodych zwrot na kulturę”. Adresatem diagnozy były bowiem w szczególności trzy grupy: młodzież, młodzi dorośli oraz osoby “młode stażem” w gminie, czyli mieszkańcy napływowi.

II. Obszar diagnozy

Gmina Wisznia Mała - gmina wiejska w województwie dolnośląskim, w powiecie trzebnickim. Gmina sąsiaduje z północną częścią Wrocławia i jest położona między rzeką Widawą na południu a Wzgórzami Trzebnickimi na północy. Gminę zamieszkuje obecnie około 10 tys mieszkańców. W jej obrębie znajdują się następujące miejscowości: Kryniczno, Krzyżanowice, Ligota Piękna, Machnice, Malin, Mienice, Ozorowice, Pierwoszów, Piotrkowiczki, Psary, Rogoź, Strzeszów, Szewce, Szymanów, Wisznia Mała, Wysoki Kościół. Siedzibą Gminy jest Wisznia Mała i to właśnie tutaj znajduje się główna siedziba Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji.

III. Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Wiszni Małej

Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji jest jedyną instytucją upowszechniającą kulturę w gminie Wisznia Mała. Swoje cele realizuje w oparciu o zadania wynikające ze statutu, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społecznym, realizując działania własne i społeczności lokalnej. Działalność OKSiR związana jest z animacją życia kulturalnego poprzez różnorodne formy edukacji kulturalnej i sportowej: sekcje, koła zainteresowań, warsztaty, organizację i realizację wydarzeń i imprez o charakterze kulturalnym i sportowo-rekreacyjnym. Ośrodek Kultury organizuje imprezy artystyczne upowszechniające różne dziedziny sztuki (przeeglądy, festiwale, konkursy, koncerty, wernisaże, wystawy) o zasięgu lokalnym oraz krajowym. Prowadzi działalność w zakresie edukacji kulturalnej, amatorskiej twórczości artystycznej a także działalność wystawienniczą. Tworzy warunki do rozwoju rękodzieła artystycznego, promocji sztuki współczesnej oraz szeroko pojętej kultury ludowej.

Dzięki sukcesywnie pozyskiwanym środkom finansowym i kilkietapowej modernizacji, OKSiR może zapewnić doskonałe warunki dla realizacji swojej misji. W nowoczesnym budynku Ośrodka znajdują się:

- nowoczesna przestrzeń "Galerii na zakręcie" (do dyspozycji Beneficjentów) - sala wielofunkcyjna wyposażona w sprzęt multimedialny, profesjonalne oświetlenie oraz nagłośnienie (organizacja spotkań, warsztatów, szkoleń z pisanie projektów)
- pomieszczenia pracowni plastyczno-ceramiczna (do dyspozycji dla Beneficjentów działań) - sala taneczna (do dyspozycji dla Beneficjentów)
- przestrzeń "Studia na Zakręcie" (kamery do streamingu, obiektywy, aparaty fotograficzne, przenośne rejestratory dźwięku, mikrofon do streamingu, reflektory, statywy, laptopy).

OKSiR jest także administratorem trzynastu świetlic wiejskich wyposażonych w sprzęt, który umożliwia organizację różnych form wydarzeń (sprzęt nagłaśniający, meble, wyposażenie kuchenne oraz zaplecze gastronomiczne, komputery, scena), a wkrótce planowane jest objęcie kolejnych trzech świetlic: w Strzeszowie, Pierwoszowie i w Machnicach.

IV. Przebieg diagnozy

1. Cele diagnozy

Celem diagnozy było nawiązanie aktywnego dialogu z przedstawicielami trzech grup: młodzieży, młodych dorosłych oraz mieszkańców napływowych. Przeprowadzone badanie służyło zbadaniu w tych grupach preferencji dotyczących udziału w kulturze i postrzegania przez te osoby działalności OKSiR w Wiszni Małej, a następnie określeniu warunków niezbędnych do tego, aby nie tylko korzystały one regularnie z dostępnej oferty, ale również chciały i mogły ją współtworzyć.

2. Uczestnicy diagnozy

Jak wspomnieliśmy na wstępie, naszą intencją było zaproszenie do rozmowy - a następnie do współdziałania trzech grup, które z perspektywy OKSiR w mniejszym stopniu niż inni korzystają z lokalnej oferty kulturalnej. Ważnym założeniem było przy tym, aby ta rozmowa przebiegała znacznie szerzej - dlatego do podzielenia się swoją opinią na temat kultury zaprosiliśmy osoby w różnym wieku, w tym również takie, które w gminie Wisznia Mała mieszkają już dłuższy czas, a nawet od urodzenia. W ten sposób już sama diagnoza stała się pierwszą okazją do spotkania, wymiany poglądów i poznawania się - pomiędzy młodymi i starszymi, jak też pomiędzy rodzimymi i napływowymi mieszkańcami gminy.

W ramach poszczególnych etapów diagnozy swoją opinią podzieliło się:

Nazwa działania	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI	WSZYSCY
Ankiety papierowe i online	81	17	98
Wywiady rówieśnicze	23	20	43
Wywiady ustne w bibliotece	16	5	21
Wywiady telefoniczne	11	3	14
Spotkania sąsiedzkie	27	13	40
Spacer fotograficzno - badawczy	11	5	16
Meeting dla młodych	15	12	27
OGÓLEM	184	75	259

Udział mieszkańców napływowych: Zgodnie z założeniami diagnozy, w grupie osób zaproszonych do dialogu na temat kultury znaleźli się mieszkańcy napływowi, których zdefiniowaliśmy na potrzeby diagnozy jako osoby mieszkające w gminie Wisznia Mała poniżej 10 lat. Osoby te stanowiły 60,8 % respondentów badania ankietowego oraz około 35 % osób uczestniczących w spotkaniach sąsiedzkich. Również wśród młodzieży, osób które udzieliły wywiadów rówieśniczych, 25 % stanowiły osoby, które przeprowadziły się do gminy Wisznia Mała w ciągu ostatnich kilku lat. Osoby napływowe stanowiły również ponad połowę uczestników spaceru fotograficznego (11 osób, czyli 61%). O zapewnienie właściwej przestrzeni do wypowiedzi dla tej grupy zadbałmy dodatkowo adresując jej wywiady telefoniczne.

Udział młodzieży: Bardzo ważne było dla nas zapewnienie sprawiedliwego udziału młodzieży. Cel ten został zrealizowany w dużej mierze dzięki zaangażowaniu badaczek i badaczy z Młodzieżowej Rady Gminy Wisznia Mała. W ten sposób młodzi ludzie nie tylko mogli podzielić się opinią, ale mieli realny wpływ na sposób prowadzenia diagnozy, przeprowadzając samodzielnie wywiady indywidualne z rówieśnikami. Podczas spotkań sąsiedzkich młodzież stanowiła około 15% uczestników. Aby zagwarantować właściwą reprezentację tej grupy, zorganizowaliśmy również spotkanie (Meeting dla młodych), w którym wzięły udział osoby w wieku 12-20 lat.

Udział młodych dorosłych: trzecią grupą na która w szczególny sposób chcieliśmy zwrócić uwagę byli młodzi dorośli, czyli osoby w wieku produkcyjnym. Na potrzeby diagnozy zawężiliśmy tę definicję do osób pracujących w wieku 26-40 lat. Aby zadbać o udział tej grupy, nawiązaliśmy współpracę z gminnymi szkołami, zakładając, że wiele spośród tych osób to rodzice dzieci w wieku szkolnym.

Zarówno wśród respondentów ankiet (61 %) jak i wśród uczestników spotkań udział osób z tej grupy był znaczący.

3. Zasięg diagnozy.

Diagnoza z założenia objęła cały obszar gminy Wisznia Mała. Otwarte zaproszenie do podzielenia się z nami opinią za pośrednictwem ankiety, która była dostępna w wersji papierowej i online, wystosowaliśmy do wszystkich mieszkańców gminy.

Ankiety wypełnili mieszkańcy następujących miejscowości: Kryniczna (1), Krzyżanowice (5), Ligota Piękna (15), Malin (10), Mienice (1), Ozorowice (2), Piotrkowiczki (1), Psary (12), Rogoź (5), Strzeszów (3), Szewce (11), Szymanów (12), Wisznia Mała (15), Wysoki Kościół (4).

Wywiadów ustnych w bibliotece udzielili mieszkańcy następujących miejscowości: Ligota Piękna (6), Malin (4), Mienice (2), Ozorowice (1), Piotrkowiczki (2), Rogoź (1), Wisznia Mała (3), Wysoki Kościół (1).

Wywiadów rówieśniczych udzieliła młodzież z następujących miejscowości: Kryniczno (2), Krzyżanowice (2), Ligota Piękna (2), Mienice (1), Pierwoszków (2), Psary (7), Rogoź (1), Szewce (1), Strzeszów (3), Szymanów (4), Wisznia Mała (12).

Wywiadów telefonicznych udzielili mieszkańcy miejscowości: Ligota Piękna (5), Malin (2), Ozorowice (1), Piotrkowiczki (1), Rogoź (1), Strzeszów (2), Trzebnica (1), Wisznia Mała (1)

Sąsiedzkie spotkania przy kulturalnej kawie odbyły się w miejscowościach Psary, Rogoź i Strzeszów - oprócz mieszkańców tych miejscowości, brały w nich udział również osoby mieszkające w Piotrkowiczkach, Szymanowie i Wiszni Małej.

Dodatkowo zorganizowaliśmy spacer fotograficzny - badawczy, którego trasa wiodła przez Malin. Podczas spaceru przeprowadziliśmy 16 wywiadów z mieszkańcami następujących miejscowości: Malin (11), Ligota Piękna (3), Wisznia Mała (1), Szewce (1).

Z powyższych danych wynika, że w diagnozie nie wzięli udziału mieszkańcy Machnic.

4. Ankietowe badanie opinii

Przeprowadziliśmy badanie opinii, które miało formę zarówno ankiety online, jak i ankiety w formie papierowej, dołączonej jako wkładka do lokalnego kwartalnika "Wieści Gminne". Wypełnioną ankietę w wersji papierowej można było wrzucić do skrzynek znajdujących się we wszystkich miejscowościach w gminie.

Obie wersje ankiety zawierały takie same pytania:

- Z czym kojarzy Ci się Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Wiszni Małej?
- W jakich wydarzeniach, działaniach lub zajęciach kulturalnych na terenie naszej gminy brałaś/brałeś udział w ciągu ostatnich trzech lat?
- W jakich wydarzeniach, działaniach lub zajęciach kulturalnych poza naszą Gminą brałaś/brałeś udział w ciągu ostatnich trzech lat?
- W wydarzeniach kulturalnych uczestniczysz żeby...
- W jakich dniach i w jakich godzinach masz czas na uczestniczenie w wydarzeniach kulturalnych?
- Skąd najczęściej dowiadujesz się o wydarzeniach kulturalnych w naszej gminie?

- Czy w sytuacji związanej z pandemią Covid-19 chciałbyś/chciałabyś korzystać z wydarzeń kulturalnych online?
- Czy w Twojej najbliższej okolicy mieszka ktoś, kto ma jakiś ciekawy talent, hobby, pasję? Jeśli tak, napisz nam o tym kilka słów. Możesz napisać nam również o sobie.
- Gdybyś mogła/mógł zorganizować własne wydarzenie kulturalne, co by to było?

5. Wywiady rówieśnicze

Cennym wsparciem badania w grupie młodzieży był zespół młodych badaczek i badaczy, powołany dzięki zaangażowaniu Młodzieżowej Rady Gminy Wisznia Mała. Wywiady miały na celu przeprowadzenie badania opinii w grupie rówieśniczej. W ramach wywiadów zadaliśmy następujące pytania:

- W jaki sposób korzystasz z kultury w wolnym czasie?
- W jakich wydarzeniach poza naszą Gminą brałaś/eś udział?
- W jaki sposób dowiadujesz się o wydarzeniach kulturalnych?
- Z jakich wydarzeń lub zajęć kulturalnych chciałabyś/chciałbyś korzystać online?
- Czy ktoś z Twoich znajomych ma jakiś ciekawy talent lub hobby? Jeśli tak to jaki? Czy chciałby się z nami nimi podzielić?
- Jaki jest Twój największy talent, którym mogłabyś/mógłbyś podzielić się z innymi?
- Dokończ zdanie: Kultura w naszej Gminie to...

6. Wywiady indywidualne w bibliotece

W prowadzenie diagnozy aktywnie zaangażował się zespół OKSiR, w tym osoby pracujące w bibliotece, które przeprowadzały wywiady ustne z czytelnikami. Osoby te odpowiedziały na następujące pytania:

- W jaki sposób korzystasz z kultury w swoim wolnym czasie?
- Z czym Ci się kojarzy kultura w naszej Gminie?
- W jakich wydarzeniach poza naszą gminą bierzesz lub brałaś/eś udział?
- W jaki sposób dowiadujesz się o wydarzeniach kulturalnych?
- Czy ktoś pośród Twoich sąsiadów lub znajomych ma jakiś ciekawy talent lub hobby?
- Gdybyś mógł zorganizować własne wydarzenie kulturalne co by to było?

7. Wywiady telefoniczne

Diagnozę uzupełniły wywiady telefoniczne, przeprowadzone przez badaczki z mieszkankami i mieszkańcami napływowymi. Prosiłiśmy o następujące pytania:

- W jaki sposób korzystasz z kultury w swoim wolnym czasie?
- Z czym Ci się kojarzy kultura w naszej gminie?
- W jakich wydarzeniach poza naszą gminą bierzesz lub brałaś/brateś udział?
- W jaki sposób dowiadujesz się o wydarzeniach kulturalnych?
- Czy ktoś spośród Twoich sąsiadów lub znajomych ma jakiś ciekawy talent lub hobby?
- Gdybyś mógł zorganizować własne wydarzenie kulturalne, co by to było?

8. Sąsiedzkie spotkania przy kulturalnej kawie

Ważnym działaniem w ramach diagnozy były spotkania sąsiedzkie, które zorganizowaliśmy w trzech miejscowościach: Psary (6), Rogoź (16) i Strzeszów (18)

W spotkaniach wzięli udział mieszkańcy z następujących miejscowości w Gminie: Psary (5), Piotrkowiczki (1), Szymanów (1), Rogoź (14), Krynicy (2), Strzeszów (18).

Spotkania miały formułę moderowanej burzy mózgów, podczas której uczestnicy dzielili się informacjami i pomysłami, odpowiadając na trzy zadane kolejno pytania:

- Co ciekawego kulturalnego dzieje się lub działo w naszej miejscowości?
- Kto może zaangażować się w tworzenie kultury w naszej miejscowości?
- Jakie działania i/lub wydarzenia kulturalne są potrzebne w naszej miejscowości?

9. Spacer fotograficzny

Spacer fotograficzny dopełnił diagnozę o wydarzenie łączące w sobie aktywność kulturalną z eksplorowaniem bogactwa przyrodniczego naszej gminy. Jego trasa wiodła przez Malin: park, okolice stawu, dawny folwark i miejscowy plac zabaw. Spacerując w tej niezwykle malowniczej okolicy, wspólnie z uczestnikami zastanawialiśmy się, jakie wydarzenia plenerowe warto organizować na terenie naszej gminy. Dodatkowo uczestnicy wykonując zdjęcia, mogli skorzystać ze wskazówek profesjonalnego fotografa, Marcina Mazurkiewicza.

10. Meeting dla młodych

Z myślą o angażowaniu młodzieży nie tylko w sam proces diagnozy, ale również w planowany nabór pomysłów na inicjatywy kulturalne, zorganizowaliśmy w OKSiR spotkanie dla osób w wieku 12-20 lat. W spotkaniu wzięło udział 29 osób oraz osoby reprezentujące Gminę. Warsztat był przeprowadzony wspólnie przez Badaczkę Sylwię Świerczyńską, pracowników OKSiR oraz animatorkę Agatę Lisowicz-Wałę. Podczas warsztatu metodą word-café młodzież definiowała trzy obszary działalności OKSiR

Wisznia Mała: Kulturę, Sport i Rekreację, opisując istniejące działania oraz te, które w danym obszarze mogłyby zaistnieć. Mając na uwadze fakt przygotowania do drugiej części projektu w szczególny sposób skupiliśmy się na pomysłach na działania kulturalne organizowane przez młodzież, z młodzieżą i dla młodzieży. Druga część warsztatu polegała na prezentacji wydarzeń (prezentacja fotograficzna) zorganizowanych przez młodzież w innych projektach w ramach programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne przez ostatnie lata, jako inspiracja i podanie dobrych praktyk. W trzeciej części skupiliśmy się na projektowaniu konkretnych pomysłów w formie warsztatowej zabawy opartej o 4 gangi młodzieżowe, które aby ocalić swoją gminę przed wykreśleniem z mapy Polski muszą wymyślić trzy wydarzenia kulturalne dla młodzieży. Każdy z gangów otrzymał odpowiednią sumę pieniędzy i podjął próbę projektowania oferty. Wszystkie pomysły były potem prezentowane przez każdy z gangów, dzięki czemu powstało 12 pomysłów na wydarzenia kulturalne młodzieżowe.

11. Działania towarzyszące.

Dodatkowo zrealizowaliśmy działania zachęcające do aktywności online, których zamiarem było dotarcie do jak najszerszej grupy młodych osób z informacją i prowadzonej diagnozie, a także zainspirowanie do dzielenia się opinią na temat kultury przez młode osoby.

Pierwszym takim działaniem była akcja pn. "Tu jest miejsce na kulturę". Za pośrednictwem mediów społecznościowych poprosiliśmy przesyłanie nam fotografii miejsc, w których warto zorganizować wydarzenie kulturalne. W ramach akcji nadesłano cztery propozycje.

Drugim działaniem był konkurs na kulturalne hasło. O odpowiedź na pytanie "Z czym kojarzy Ci się słowo kultura?" poprosiliśmy osoby obserwujące profil OKSiR na portalu Facebook.com. Odpowiedzi udzieliło 16 osób.

Aby podkreślić partycypacyjny charakter naszego działania, daliśmy naszym odbiorcom możliwość wyboru logotypu projektu spośród pięciu propozycji przygotowanych przez naszego grafika. W akcję włączyły się osoby młode.

V. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy

Przedstawione poniżej wnioski dotyczą przede wszystkim grup, które były przedmiotem zainteresowania w ramach tegorocznej diagnozy, czyli młodzieży, młodych dorosłych i mieszkańców napływowych. Sformułowane w raporcie wnioski dotyczą kierunków rozwijania programu oraz określenia najważniejszych zadań dla OKSiR jako instytucji zarządzającej potencjałem kulturowym gminy Wisznia

Mała. Oprócz tego w toku diagnozy uzyskaliśmy szereg informacji o charakterze technicznym, takich jak min. preferencje w zakresie terminów i formuły organizowanych wydarzeń. Nie prezentujemy ich w raporcie, traktujemy je natomiast jako praktyczne wskazówki, które będą wykorzystywane w bieżącej pracy merytorycznej OKSiR.

1. Własna aktywność mieszkańców w obszarze kultury

W ramach tego obszaru pytaliśmy zarówno ogólnie, jak mieszkańcy korzystają z kultury w czasie wolnym, jak i bardziej szczegółowo - jakie wydarzenia są na tyle atrakcyjne, że korzystają z nich chociaż odbywają się z dala od miejsca zamieszkania (wymagają dojazdu) oraz jakie wydarzenia organizowane w gminie szczególnie zapadły w pamięć.

Wśród osób, które odpowiedziały “nie brałem/brałam udziału” w żadnych wydarzeniach na terenie gminy przeważali mieszkańcy napływowi. Jednakże te same osoby równie często odpowiadały “nie brałem/brałam udziału” na pytanie o aktywności kulturalne poza gminą, więc trzeba założyć, że odpowiedź ta może wynikać z braku zainteresowania tych osób kulturą, a nie konkretnie ofertą OKSiR czy brakiem informacji o ofercie na terenie gminy. Odpowiedź ta stanowiła 35% odpowiedzi wszystkich respondentów w obydwu przypadkach.

Natomiast wśród wydarzeń wymienianych najczęściej jako te, w których mieszkańcy biorą udział poza terenem gminy (jadąc do większego miasta, np. do Wrocławia) przeważały festiwale i wydarzenia filmowe oraz teatralne - i nie było w tym zakresie dużej różnicy pomiędzy mieszkańcami napływowymi a pozostałymi osobami.

Podczas spotkań sąsiedzkich pytaliśmy o wydarzenia, które są i/lub były kiedyś organizowane w tych miejscowościach (Psary, Rogoź, Strzeszów) i dobrze się sprawdziły. W Psarach było to kino plenerowe oraz pokazy filmowe w szkole i w świetlicy. W Rogożu z rozrzewnieniem wspomina się bibliotekę prowadzoną przez państwa Orłowskich wraz z kawiarenką sąsiedzką. Dużą popularnością cieszyły się też warsztaty twórcze i kreatywne, w tym przede wszystkim pozwalające rozwijać umiejętności manualne. Podobnie było w Strzeszowie, gdzie najczęściej powtarzały się działania takie jak warsztaty czy spotkania, podczas których wspólnie można było się czegoś nauczyć.

We wszystkich miejscowościach wśród odpowiedzi wymieniano też liczne wydarzenia okolicznościowe, takie jak dzień kobiet, dzień dziecka, mikołajki, bale karnawałowe czy festyny sołeckie.

2. Motywacja do uczestniczenia w kulturze.

W badaniu ankietowym wprost zapytaliśmy o motywację do uczestniczenia w kulturze. Przeważającą odpowiedzią (80,2 %) była chęć odpoczynku, zrelaksowania się. Potrzeba wyjścia z domu plasowała się na drugim miejscu (53%), kolejne były potrzeba poznania nowych ludzi (44,8%) oraz potrzeba spotkania znajomych (40,6%). Tendencja ta była widoczna również podczas spotkań i przeprowadzanych wywiadów. Pomimo że w przypadku ankiet zainteresowanie konkretnym wykonawcą lub artystą plasuje się na kolejnej pozycji (35,4%), to biorąc pod uwagę całość diagnozy można wysnuć wniosek, że odbiorców bardziej interesują określone funkcje kultury (jak rozrywka, integracja) niż konkretny program, którego wyboru oczekują raczej po stronie OKSiR niż własnej.

Tendencją, którą wyraźnie widać w odpowiedziach udzielanych przez młodzież jest niechęć do kultury instytucjonalnej. Wśród wymienianych aktywności kulturalnych w czasie wolnym, dominują zajęcia

samodzielne, nieformalne, często mające charakter indywidualny, jak oglądanie filmów - tutaj szczególnie platformy streamingowe i była to odpowiedź, która zdominowała wywiady młodzieżowe.

Co charakterystyczne, w odpowiedziach na pytanie “Skąd dowiadujesz się o wydarzeniach kulturalnych?” wśród młodzieży znacząco częściej niż w innych grupach pojawia się stwierdzenie “od znajomych” - niemal równie często, co “z internetu” (w przypadku osób dorosłych odpowiedź od znajomych nie pojawia się, zdecydowanie wygrywa internet - 80%). Kultura jest więc dla młodzieży przestrzenią do spotkań z rówieśnikami i to jest bardzo silną motywacją do udziału w wydarzeniach kulturalnych.

3. Postrzeganie działalności prowadzonej przez OKSiR

Często w odpowiedziach o wydarzenia organizowane na terenie gminy są wymieniane “wydarzenia organizowane przez bibliotekę” oraz “wydarzenia organizowane w Galerii na Zakręcie”, co świadczy o dobrej widoczności i rozpoznawalności tych lokalnych marek kulturalnych.

Biblioteka, która prowadzi aktywną działalność i jest też często pierwszym “kulturalnym” adresem, pod który udają się nowi mieszkańcy, była bardzo często udzielaną odpowiedzią zarówno na pytanie o wydarzenia, w których brali udział respondenci (“organizowane przez bibliotekę”) jak i o skojarzenia z OKSiR. Ponieważ obie instytucje często współpracują, a także współdzielą siedziby, mieszkańcy często nie robią pomiędzy nimi rozróżnienia, traktując bibliotekę jako spójną część działalności OKSiR.

Z właściwych przedsięwzięć OKSiR najczęściej wymienianym z nazwy była Galeria na Zakręcie. Wśród wspomnianych wydarzeń często pojawiały się również wernisaże i wystawy - zarówno przy pytaniu o skojarzenia z OKSiR jak i o wydarzenia, w których respondenci brali udział. Świadczy to o dobrej rozpoznawalności tej marki, która na przestrzeni niespełna 5 lat istnienia, zdążyła już zagościć w świadomości mieszkańców. Może to również świadczyć o tym, że jest to przestrzeń lubiana i/lub taka z której odbiorcy kultury są dumni - zawsze bowiem jest wspominana w pozytywnym kontekście.

Wśród ankietowanych, w tym zwłaszcza wśród osób z grupy młodych dorosłych i mieszkańców napływowych, przeważały skojarzenia z OKSiR jako miejscem oferującym zajęcia dla dzieci i organizującym konkursy online. Bardzo dużo odpowiedzi miało charakter ogólnikowy, typu “z kulturą”, “wydarzeniami kulturalnymi”, “imprezami”. Padały również odpowiedzi dotyczące wydarzeń sportowych (zajęcia ruchowe, wydarzenia sportowe, biegi). Natomiast festyny, jarmarki czy dożynki, które często są wymieniane w odpowiedzi na pytanie o wydarzenia, w których respondenci brali udział na terenie gminy, w pytaniu o skojarzenia z OKSiR były wymienione zaledwie czterokrotnie. Pomimo, że są to wydarzenia, których OKSiR realizuje w ciągu roku bardzo dużo, ze względu na współpracę z Urzędem Gminy i sołectwami, wśród odpowiedzi, które mieszczą się w obszarze kultury, wyłączając często pojawiającą się bibliotekę, nie brakuje skojarzeń dotyczących kultury wysokiej (wystawy, orkiestra, koncerty, wernisaże), co wskazuje na to, że OKSiR jest postrzegany jako miejsce, które dla chętnych ma ofertę kulturalną na różnorodnym poziomie.

4. Postrzeganie kultury

Dorośli respondenci ankiet najczęściej pisali o kulturze jako przestrzeni do rozwoju talentów i pasji, szansie na rozwój. W tej części ankiety otrzymaliśmy też dużo informacji zawierających krytykę.

Dotyczyły one między innymi festynowości - czyli położenia zbyt dużego nacisku na wydarzenia o charakterze biesiady kosztem wydarzeń ambitniejszych, pozwalających na poszerzanie horyzontów.

“Morze możliwości, które nie zostało jeszcze wystarczająco odkryte, bo jest za mało "łódek i pływaków", którym pozwolono eksplorować według "własnego kompasu" - napisał ktoś w jednej z ankiet. W wypowiedzi tej, która zdaje się dobrze oddawać sytuację, słychać jednocześnie zrozumienie dla tego, że OKSiR dysponuje ograniczonymi zasobami i wyrażenie potrzeby większego zaangażowania mieszkańców, którzy mogliby przejąć czy uzupełnić część zadań czy aktywności. Warto przy tym zauważyć, że jest to kierunek, który OKSiR przyjął już kilka lat temu i konsekwentnie go realizuje, wymaga to jednak czasu, wzajemnego zaufania i nie jest to droga wolna od błędów.

W odpowiedziach młodzieży dużo jest natomiast odwołań do wartości: wymieniane są tolerancja, szacunek, przyjaźń. W całym badaniu spektrum odpowiedzi młodzieży na pytanie czym jest kultura jest bardzo szerokie, są to zarówno przykłady konkretnych przedsięwzięć (spektakle, wystawy, koncerty, festyny), czynności jak czytanie, ale też aktywności sportowe czy nawiązania do przyrody. Wyłania się z tego obraz kultury intuicyjnie postrzeganej jako nieodłączny element codziennego życia. Ale jednocześnie spotkania z młodzieżą pokazały, że młodzi ludzie mają duże problemy ze zdefiniowaniem kultury. Szukają okazji do aktywności - może być to kultura, ale najczęściej równie dobrze może być to sport czy inna dziedzina. Jest to duże wyzwanie dla organizatorów życia kulturalnego, wymagające konkurowania nie tylko z innymi propozycjami z obszaru kultury, ale także bogatą dostępną ofertą z innych dziedzin.

Młodzież była też przeważającą grupą wśród osób, które nadesłały nam propozycje kulturalnych haseł. Wśród haseł - skojarzeń znalazły się następujące propozycje:

Kultura - nasze wspólne dobro

Z kulturą

Wejźmy w kulturę

Kultura łączy pokolenia

Kulturalnie z kulturą

Kultura nas łączy

Kultura nie bzdura!

Kultura młodych

Kultura to potęga

Hula Kultura!

My - twórcy kultury

Tradycja i tożsamość

Szacunek i tolerancja

Sztuka twórczość

Historia

Różnorodność

Człowieczeństwo

KULTURA się liczy!

Kultura na Maxa!

Tylko z Kulturą proszę

Oswajamy KULTURĘ

Czas na kulturę

5. Pomysły mieszkańców na wydarzenia kulturalne

Pomimo że zaznaczyliśmy podczas wszystkich działań, że pytamy wyłącznie o pomysły na aktywności kulturalne, niemal połowa odpowiedzi nie dotyczyła kultury - bardzo często sportu, działań społecznych, kulinarnych, jak również realizacji potrzeb w zakresie małej infrastruktury. Wpływ na to może mieć szeroki zakres działalności OKSiR, który jest instytucją na co dzień prowadzącą regularną działalność we wszystkich tych obszarach. Na tym tle korzystne wydaje się tworzenie, rozwijanie i wzmacnianie takich marek jaką jest na przykład Galeria na zakręcie, czyli takich, które jednoznacznie kojarzą się jako przedsięwzięcia kulturalne.

Często zgłaszanym pomysłem jest organizacja kina plenerowego - i co warto zauważyć, jest to pomysł zgłaszany przez osoby w różnym wieku, a także z różnych miejscowości. Podczas spotkania w Psarach pokazy filmowe organizowane niegdyś w szkole, w świetlicy a także w plenerze były wspomniane jako wydarzenia, które cieszyły się dużą popularnością i bardzo dobrze się sprawdziły. Uczestnicy byli zgodni co do tego, że warto do nich wrócić.

Popularną formą są pikniki i tym podobne wydarzenia sąsiedzkie. Często komunikowaną potrzebą jest potrzeba spotkań, potrzeba udziału w wydarzeniach, które pozwalają wspólnie spędzać czas.

Dużo propozycji ma charakter wydarzeń, w których można uczestniczyć całymi rodzinami lub zakłada jednocześnie lub równoległe uczestnictwo (osobne wydarzenia w tym samym czasie) mam z małymi dziećmi. Zgłoszono także pomysły dotyczące seniorów, w tym na przykład tworzenie w niektórych miejscowościach filii Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Duża część zgłaszanych propozycji dotyczyła właśnie takiego myślenia o ofercie kulturalnej, które zakłada organizację wydarzeń w poszczególnych miejscowościach, poza główną siedzibą OKSiR. Widoczna jest chęć uczestnictwa w wydarzeniach blisko domu. Wiele z tego typu propozycji dotyczy zajęć z obszaru edukacji kulturalnej: warsztatów twórczych, rozwojowych, kreatywnych. Co bardzo istotne, to że najczęściej przy tego typu postulatach, zwłaszcza w trakcie spotkań sąsiedzkich, padały bardzo konkretne wskazania osób czy grup, które mogłyby takie warsztaty czy zajęcia poprowadzić. Świadczy to o dużym potencjale kulturotwórczym i zdolności do samoorganizacji w obrębie poszczególnych sołectw.

Wśród pozostałych pomysłów z obszaru kultury znalazły się spacer historyczne, występy kabaretów, zajęcia taneczne, potańcówki, spotkania z ciekawymi osobami, w tym spotkania autorskie, warsztaty rękodzielnicze, zajęcia plastyczne dla dzieci, zajęcia gospel, konkursy fotograficzne, warsztaty projektowania z kartonów dla dzieci, warsztaty z tworzenia materiałów na Youtube, ogniska tematyczne, pchle targi.

6. Miejsca, które warto wypełnić kulturą

Tym, co wyraźnie wzbudzało zainteresowanie naszych rozmówców podczas spotkań były inicjatywy związane z rzeką Widawą. Poza oczywistymi walorami krajobrazowymi a także warunkami do łączenia działań kulturalnych z aktywnym spędzaniem wolnego czasu, rzeka jest motywem łączącym różne miejscowości, a więc tego typu działania mają duży potencjał do integracji i inicjowania współpracy pomiędzy sołectwami.

W toku diagnozy często zgłaszano pomysły na wydarzenia plenerowe typu pikniki czy spacer, w tym dodatkowo wskazywano na parki jako tereny, w których warto je realizować.

Nadesłane w ramach internetowej akcji zdjęcia przedstawiały następujące lokalizacje: Szkoła Podstawowa Kryniczno, Kościół Kryniczno, Wzgórze Wiszniak, boisko sportowe Kryniczno, park i staw w Malinie.

Olbrzymi potencjał przyrodniczy gminy może być nie tylko unikalnym tłem dla różnych wydarzeń, ale także ich motywem przewodnim czy inspiracją dla wydarzeń tematycznych.

Walory krajobrazowe i przyrodnicze to również jedna z przyczyn, dla których licznie osiedlają się tutaj nowi mieszkańcy, organizacja wydarzeń bazujących na tym potencjale jest więc szansą, aby skutecznie przyciągnąć uwagę tych osób i zainteresować ofertą kulturalną.

7. Kultura w dobie pandemii

Udzielane odpowiedzi świadczą o tym, że zwiększona aktywność OKSiR w internecie w czasie pandemii miała wpływ na zauważenie oferty instytucji przez napływowych mieszkańców. W tej grupie działania online bardzo często są jedynymi lub przeważającymi wymienionymi działaniami na terenie gminy, które kojarzą osoby udzielające odpowiedzi.

Wśród młodzieży za to przy pytaniu “Z jakich wydarzeń lub zajęć kulturalnych organizowanych przez OKSiR chciałabyś/chciałbyś korzystać online?” przeważało odpowiedzi “Z żadnych” oraz “Nie chcę”. Świadczy o tym, że osoby młode doskonale same organizują sobie czas w internecie, który jest dobrze im znanym środowiskiem i trudno tutaj o wystarczająco atrakcyjną ofertę online, która mogłaby konkurować z ulubionymi aktywnościami już dostępnymi.

Starsi respondenci, osoby które wypełniły ankiety, znacznie częściej deklarowali chęć korzystania z oferty online. Tutaj najwięcej odpowiedzi dotyczyło spotkań czy rozmów z ciekawymi osobami oraz koncertów muzycznych.

VI. Rekomendacje

1. Rekomendacje dotyczące planowanych do realizacji inicjatyw lokalnych.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy lokalnej określiliśmy najważniejsze kierunki rozwijania aktywności kulturalnej w gminie Wisznia Mała w taki sposób, aby realizowane działania pomagały włączać do udziału w kulturze nowe grupy i jak najlepiej korzystać z lokalnego potencjału. Informacje te stały się integralną częścią regulaminu “Festiwalu Pomysłów Kulturalnych”, realizowanego w ramach programu “Młodych zwrot na kulturę”.

Za szczególnie cenne będą uznane inicjatywy uwzględniające co najmniej jedną z następujących cech:

- Inicjatywy, które integrują poprzez kulturę mieszkańców różnych miejscowości, sprzyjają łączeniu przez nie potencjałów i zasobów, zachęcają do współpracy i nawiązywania sojuszy.
- Inicjatywy, które angażują utalentowanych i aktywnych mieszkańców gminy, w tym młodzież i mieszkańców napływowych, w działania na rzecz lokalnej społeczności.

- Inicjatywy realizowane w tych miejscowościach lub miejscach, w których do tej pory nie odbywały się działania kulturalne lub było ich niewiele, w tym przede wszystkim takie działania, które będą mogły być w przyszłości kontynuowane w tych miejscach.
- Inicjatywy stwarzające bezpieczną przestrzeń do wyrażania własnego zdania, bycia kreatywnymi i rozwijania swoich pasji a także nawiązywania relacji przez młodzież.

2. Rekomendacje dotyczące dalszej działalności Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji w Wiszni Małej.

Kultura jako przestrzeń do spotkania i integracji.

Integrację jako jedno z najważniejszych zadań dla organizatorów kultury w gminie Wisznia Mała warto rozpatrywać w dwóch perspektywach.

Z perspektywy potrzeb, najważniejsza jest potrzeba integracji rodzimych i napływowych mieszkańców. Choć w obu grupach nie brakuje ku temu dobrych intencji i chęci, wciąż nie ma konkretnych pomysłów i mało jest inicjatyw, które spełniałyby taką funkcję, a główną przyczyną wydają się przy tym problemy z komunikacją - nowi mieszkańcy często nie wiedzą gdzie szukać takich informacji lub jak mogliby się zaangażować. Lokalni organizatorzy i aktywiści z kolei nie zawsze wiedzą, jak docierać do tej nowej grupy mieszkańców.

Z perspektywy potencjału, bardzo ciekawym i obiecującym kierunkiem są przedsięwzięcia zachęcające do współdziałania mieszkańców różnych miejscowości, w tym również inicjujące lub rozwijające współpracę pomiędzy sołectwami. Pozwalają one nie tylko łączyć zasoby, ale mogą mieć przełożenie na wyrównywanie dostępu do oferty pomiędzy mieszkańcami różnych miejscowości, budowania silnej tożsamości kulturowej poprzez uwspólnianie świadomości dziedzictwa kulturowego gminy oraz zmiany rywalizacji pomiędzy poszczególnymi miejscowościami na klimat do współpracy i zdobywania wspólnych, pozytywnych doświadczeń w kontakcie z kulturą.

Kultura jako przestrzeń do dialogu.

Duży potencjał do integracji i inicjowania dialogu pomiędzy napływowymi a rdzennymi mieszkańcami, pomiędzy różnymi grupami pokoleniowymi, a wreszcie pomiędzy mieszkańcami różnych miejscowości, widzimy w zorganizowanych trzykrotnie w ramach diagnozy spotkaniach sąsiedzkich. Tutaj można upatrywać ważną rolę OKSiR nie tylko jako dysponenta przestrzeni w postaci świetlic, które stwarzają możliwość takich spotkań w gronie sąsiadów, blisko domu, ale przede wszystkim jako moderatora dialogu. Podczas spotkań mieliśmy okazję przekonać się, że często wystarczy stworzyć pretekst i zaprosić do wspólnego stołu, a na miejscu znajdują się osoby gotowe do wymiany pomysłów i doświadczeń. Nawet spędzone wspólnie półtora godziny, w przypadku zorganizowanych w ramach diagnozy spotkań sąsiedzkich, owocowało nie tylko uwspólnieniem wiedzy i powiększeniem dostępnego zasobu informacji o tym, jakie razem mamy możliwości, ale dawało możliwość wspólnego planowania, uzgadniania, dopełniania się. Również na podstawie ankiet i wywiadów indywidualnych można wysnuć wnioski, że mieszkańcy poszczególnych miejscowości mają różne doświadczenia, perspektywy, a przede wszystkim potrzeby. Cenne będzie, aby takie spotkania cyklicznie powtarzać i tutaj duża może być rola OKSiR jako inicjatora takich spotkań.

Kultura zwrócona w stronę młodych.

Tematem, który powracał w kontekście sytuacji młodzieży było miejsce do spotkań i rozwijania talentów. Tworzenie klubów młodzieżowych - postulat, który zgłoszono podczas spotkania w Rogożu, powtarzał się w różnych formach podczas wielu rozmów i spotkań w kontekście młodzieży. Rozwiązaniem w wielu miejscach może być wykorzystanie w tym celu świetlic, a więc rozszerzenie ich funkcji, ale jak słusznie zauważono podczas spotkania w Strzeszowie, taka aktywność wymaga animatora - opiekuna, który będzie miał pieczę i weźmie częściowo odpowiedzialność za użytkowanie świetlic przez młodzież. Nie jest to z całą pewnością zadanie, któremu OKSiR może sprostać samodzielnie, potrzebny jest w tym celu dialog wielu stron, w tym sołectw, lokalnego samorządu, a przede wszystkim samych mieszkańców - aby było wykonalne wymaga bowiem dużej samoorganizacji lokalnej społeczności. Warto podejmować ten temat pomimo trudności, udział młodych osób na wszystkich ze spotkań sąsiedzkich świadczy o tym, że również w tej grupie są osoby gotowe bardziej się zaangażować.

Kultura jak najbliżej domu.

Podczas przeprowadzonej diagnozy, wyraźnie wybrzmiała potrzeba tworzenia oferty kulturalnej na terenie różnych miejscowości - tuż za rogiem, blisko domu, takiej która nie wymaga od odbiorców mobilności i wykorzystuje miejscową infrastrukturę. Pomimo, że taka infrastruktura w większości miejscowości istnieje, jest to zadanie trudne do realizacji ze względu na ograniczone zasoby kadrowe OKSiR. Dobrym kierunkiem jest w tym kontekście własna aktywność kulturotwórcza mieszkańców, w tym współdzielenie odpowiedzialności za program świetlic samym mieszkańcom - nawiązywanie i rozwijanie współpracy z lokalnymi liderami, społecznikami i osobami przejawiającymi własną aktywność kulturalną.

Co warto tu przywołać, to że wśród osób biorących udział w badaniu ankietowym, a także wśród młodzieży, niewiele osób potrafiło wymienić utalentowanych lub znanych ze swojej działalności kulturalnej mieszkańców gminy czy też rówieśników. Świadczy to o dużej potrzebie wydobywania i promocji lokalnych twórców i talentów. Jednocześnie wiele osób deklarowało możliwość zaangażowania się, posiadania własnego talentu czy pasji, którą mogliby podzielić się z innymi. Podczas dyskusji w ramach spotkań sąsiedzkich padało wiele przykładów konkretnych grup, rzemieślników, wytwórców, których warto byłoby zaangażować w organizację wspólnych wydarzeń w tych miejscowościach. Lokalne produkty i bardzo bogate i różnorodne wytwórstwo na tych terenach to potencjał, z którego warto i należy korzystać tworząc ofertę bazującą na lokalnym potencjale. Będzie to miało korzystny wpływ zarówno na większe zaangażowanie mieszkańców gminy w tworzenie kultury, jak i na wzrost wiedzy odbiorców kultury na temat lokalnego dziedzictwa.

VII. Podsumowanie.

Czym jest dla mnie kultura? Pytanie to w różnych formach zadawaliśmy zarówno w badaniu ankietowym, jak i wywiadach, jak i podczas spotkań z mieszkańcami.

Temat do nadrobienia - napisał ktoś. Możliwość sprawdzenia swoich zainteresowań i doskonaleniu talentów i pasji - słyszeliśmy często. Świetnie spędzony czas z rodziną i przyjaciółmi - pisali inni.

To duże pole do działania, nie w pełni wykorzystany potencjał zamieszkałych tu ludzi - czytamy w nadesłanych ankietach.

Dobry sposób na oderwanie się od codzienności, możliwość zbliżenia się do innej, ciekawej, nie zawsze dostępnej rzeczywistości - odpowiedzieli Ci, którzy w kulturze szukają elementów magii, misterium pozwalającego na przerwanie codziennej rutyny. Obszar z ogromnym potencjałem - pod tą odpowiedzią my również się podpisujemy.

“Ludzie” - napisał ktoś wreszcie zdawkowo, zawierając w tym jednocześnie atmosferę, która towarzyszyła nam podczas całej diagnozy. Wśród różnych potrzeb, pomysłów, wspomnień, czy to w Wiszni Małej, w Rogożu, Psarach, Strzeszowie czy to w Malinie, w świetlicach, podczas spaceru, w bibliotece, a czasem po drugiej stronie słuchawki telefonu, przede wszystkim spotkaliśmy wspaniałych, otwartych ludzi, którzy chcieli rozmawiać o kulturze. I za te rozmowy, sugestie, uwagi i przede wszystkim poświęcony czas - bardzo dziękujemy.

Wisznia Mała, czerwiec 2021

Zespół projektowy:

Dyrektor Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji w Wiszni Małej - Renata Cybulska - Kaczałko

Koordynatorka projektu - Magdalena Tabiś

Zespół OKSiR aktywnie zaangażowany w prowadzenie działań badawczych - Ernest Pocijowski, Michał Kuras, Jan Samołyk, Sylwia Drząszcz, Marta Kuzan

Badaczki i Badacze z Młodzieżowej Rady Gminy: Piotr Białek, Aleksander Połowczuk, Nikola Świdzińska, Patrycja Janik, Angelina Domeradka, Zofia Kołdowska, Milena Michalak, Jan Pańczyk, Maksymilian Siemiatycki, Nikola Garncarek, Michał Tudaj, Oliwia Kramarzewska, Artur Łazarski, Maja Kwiecień, Alan Gruby, Maria Bomba, Maciek Falów

Prowadzenie diagnozy i opracowanie raportu: Maria Zięba, Sylwia Świerczyńska.

Wsparcie merytoryczne: Agata Lisowicz - Wala

Kontakt: maria@pogotowieanimacyjne.pl FB @pogotowieanimacyjne

